

Pembangunan Komuniti: DASAR, KONSEP, STRATEGI DAN ISU DI MALAYSIA

Penyunting
Dani Salleh

PENERBIT
Universiti Utara Malaysia

penerbit@uum.edu.my

14
M

Pembangunan Komuniti: DASAR, KONSEP, STRATEGI DAN ISU DI MALAYSIA

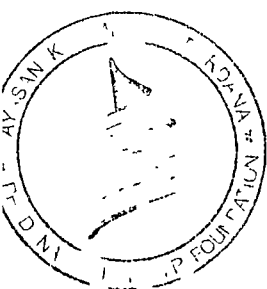

Pembangunan Komuniti: DASAR, KONSEP, STRATEGI DAN ISU DI MALAYSIA

Penyunting
Dani Salleh

Penerbit Universiti Utara Malaysia
Sintok • 2004

PUSTAKA PERDANA

1008707

ISBN 983-2870-43-3

Cetakan Pertama 2004

©Dani Salleh

Hak cipta terpelihara. Sebarang bahagian dalam buku ini tidak boleh diterbitkan semula, disimpan dalam cara yang boleh digunakan semula, ataupun dipindah dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang cara, baik dengan cara elektronik, mekanik, penggambaran semula, perakaman dan sebagainya tanpa mendapat izin daripada
PENERBIT UNIVERSITI UTARA MALAYSIA.

Perpustakaan Negara Malaysia Data-Pengkatalogan-dalam Penerbitan

Pembangunan komuniti : dasar, konsep, strategi dan isu di
Malaysia / penyunting Dani Salleh.

1. Community development-Malaysia. 2. Malaysia—Economic conditions. 3. Malaysia-Social conditions. I. Dani Salleh.
307.1409595

Diterbit dan Dicetak oleh:
Jabatan Penerbitan dan Teknologi Media
Universiti Utara Malaysia

Pengurus Editorial:
Asrol Anuar Bin Ramli &
Azizan Bin Ismail @ Ariffin

Reka Bentuk dan Susun Atur:
Abdul Halim Bin Md.Jusoh

Pengurus Pengeluaran:
Kashfi Bin Wahab

307.14
DEM

K A N D U N G A N

Kata Pengantar	vii
Pengenalan	ix
Senarai Penyumbang Kertas Kerja	xi

BAHAGIAN A: KERANGKA DASAR PEMBANGUNAN KOMUNITI

Sumbangan Rukun Tetangga 21 dalam Perpaduan Negara dan Pembangunan Komuniti <i>Rashid Saad</i>	1
Pengupayaan Belia ke arah Pembangunan Komuniti Masa Depan: Satu Tinjauan Mengenai Strategi dan Peluang Penyertaan Golongan Belia di bawah Pelan Strategik Pembangunan Pulau Pinang Kedua (2001-2010) <i>Norizan Md. Nor</i>	5
Dasar Pertanian Negara ke-3: Pemangkin Pembangunan Komuniti Peladang, Penternak dan Nelayan <i>Mohamad Zainol Abidin Adam</i>	13
Social and Environmental Responsibility of Organisations Towards Community Development <i>Rohana Yusof dan Mustafar Ahmad</i>	29

BAHAGIAN B: KONSEP PEMBANGUNAN KOMUNITI

Penglibatan Masyarakat Tempatan dalam Projek Pembangunan Komuniti <i>Haris Abd. Wahab</i>	41
Community Development Model and Productivity Enhancement <i>Mohammad Shatar Sabran</i>	63
Gotong-royong dan Manfaatnya sebagai Mekanisme Kebajikan dan Pembangunan Komuniti <i>Zamri Haji Hassan</i>	89
Kampung Bayangan, Keningau: Membangun Bersama Gerakan Desa Wawasan <i>Hassan Mat Nor</i>	107

Pembangunan Komuniti Penduduk Rumah Panjang: Analisis Awal ke atas Permasalahan Pembangunan di Long Teran, Tinjar, Baram, Sarawak <i>Ubong Imang</i>	119
The Role of Business in Social Development : Understanding The Concept of Corporate Social Responsibility <i>Azilah Kasim</i>	131

BAHAGIAN C: STRATEGI PEMBANGUNAN KOMUNITI

Pelancongan dan Pembangunan Komuniti <i>Kalsom Kayat, Nor Ashikin Mohd. Nor, Mohmad Amin Mad Idris</i>	149
Empowerment for Community Development: Initiatives of a Local Government Unit <i>Reynaldo G. Segumpan</i>	163
Tourism as a Strategy in Community Development: Observations in Kedah and Sarawak <i>Abdul Kadir Din</i>	175
Program Bina Masyarakat: Suatu Pengalaman Gerak Kerja di Lapangan <i>Ahmad Kassim</i>	187

BAHAGIAN D: ISU DALAM PEMBANGUNAN KOMUNITI

Isu dan Masalah Perancangan Kemudahan Komuniti di Peringkat Pihak Berkuasa Tempatan <i>Dani Salleh</i>	203
Sisa Pepejal dan Permasalahan Penjanaannya di Malaysia <i>Hamidi Ismail</i>	217
Pembangunan Mapan: Tuntutan Alam dan Kepentingan Manusia <i>Tuan Pah Rokiah Syed Hussain, Wahida Ayob & Hamidi Ismail</i>	225
Desakan, Paksaan, Sekatan Pembangunan Hartanah Riadah di Pulau Langkawi <i>Dani Salleh, Mazlan Ismail, Nazaruddin Yusoff</i>	237
Masalah Pembandaran dan Kesan terhadap Komuniti Setempat <i>Kalthum Hassan</i>	247

K A T A P E N G A N T A R

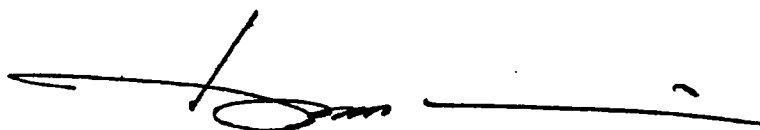
Assalamualaikum dan salam sejahtera

Di kesempatan ini saya mengucapkan terima kasih kerana diberi peluang untuk menyampaikan sepatah kata aluan dalam buku koleksi rencana ini. Buku ini sebenarnya adalah terhasil daripada pengumpulan kertas kerja terpilih yang dimuatkan dalam Prosiding Seminar Kebangsaan Pembangunan Komuniti 2002 yang bertemakan “*Memperkasa Gerak Kerja Pembangunan Untuk Komuniti*”.

Hasil pembentangan kertas kerja yang merangkumi sub-sub tema seminar telah berjaya dikupas oleh pembentang-pembentang kertas kerja yang terdiri daripada pelbagai bidang dan institusi, iaitu institusi awam dan juga swasta. Perbincangan kertas kerja meliputi beberapa aspek dan permasalahan, iaitu isu kemiskinan, pengangguran, perbezaan taraf sosioekonomi dan ketidakseimbangan pendapatan antara masyarakat. Permasalahan ini boleh dilihat sebagai persoalan yang berkaitan dengan masyarakat ataupun komuniti. Pembangunan komuniti perlulah selaras dengan pembangunan ekonomi negara supaya komuniti atau masyarakat dapat menikmati faedah hasil daripada pembangunan negara. Pembangunan komuniti mempunyai skop yang luas dan boleh dilihat daripada beberapa perspektif, iaitu pengurusan, organisasi, pendidikan dan juga polisi atau dasar berkaitan dengan komuniti itu sendiri. Walau bagaimanapun, proses pembangunan komuniti tidak dapat dipisahkan oleh pembangunan bercorak fizikal. Pembangunan fizikal perlu berfungsi sebagai pelengkap kepada pembangunan yang lebih menyeluruh. Besarlah harapan saya semoga buku ini dapat dijadikan sumber rujukan idea-idea dan pemikiran baru yang boleh digunakan bagi mendasari asas perencanaan pembangunan komuniti yang lebih berintergrasi dan menyeluruh.

Sekali lagi saya mengucapkan syabas kepada jawatankuasa seminar, tenaga akademik Program Pengurusan Pembangunan dan Institut Kajian Darul Aman (IDAMAN), Universiti Utara Malaysia, khususnya yang telah bekerjasama memberikan komitmen menjayakan seminar ini dan seterusnya menerbitkan buku koleksi rencana ini.

Sekian, terima kasih.

Brig. Jen. Prof. Dato' Dr. Ahmad Fawzi Mohd Basri

Naib Canselor

Universiti Utara Malaysia

